

Raahen Raatihuoneen peruskorjaus on saatu päätökseen ja pian se on taas entisessä käytössään. Eläkkeellä oleva kaupungin pitkäaikainen rakennusmestari Hugo Sorsa, 84, kävi tutustumassa uusittuun kaupungintaloon remontin ollessa viimeistelyvaiheessa. Sorsa tuntee Raatihuoneen rakenteet perinpohjin, sillä hän johti itse talon ensimmäistä suurta peruskorjausta kuusikymmenluvulla. Rakennuksen ullakkokerros paljastaa, että talo tehtiin aikanaan kestävämpään sukupolveen toiseen. Paikan päällä veistetyissä hirsissä näkyvät selvästi kirveen jäljet, uudemmat palkit on vahvistettu teräksellä. Lisää Raatihuoneesta ja Hugo Sorsan muistoista sisäsivuilla.

Raahen Raatihuone on historiallinen työpaikka

Raahen Raatihuone on käynyt olemassaolonsa aikana lävitse useita remontteja. Viimeisin niistä on saatu vastikään päätöksen, ja entisessä Pattijoen kunnanvirastossa vuoden päivät työskennelleet viranhaltijat viimeistelevät juuri muuttoaan takaisin arvokkaaseen toimitaloonsa. Vuonna 1983 eläkkeelle jäänyt kaupungin rakennusmestari Hugo Sorsa, 84, käväisi jokin aika sitten tutustumassa taidokkaasti uusittuun Raatihuoneeseen yhdessä entisen työtoverinsa, toimistonhoitaja Maj-Lis Halosen kanssa. Sorsa - jos kuka - tuntee talon rakenteet perinpohjin, olihan hän itse johtamassa Raatihuoneen ensimmäistä suurta peruskorjausta vuosina 1962-65. Maj-Lis Haloselle puolestaan Raatihuone on tullut rakkaaksi yli kolmenkymmenen työvuoden aikana.

- Kato, ne on jättäneet tuon näkönsälle! Hugo Sorsa ilahtuu nähdessään tutun kattopalkin Raatihuoneen yläkerran kokoushuoneen katossa. Palkki on hänen itsensä suunnittelema.
- Tämä laitettiin tähän silloin kuusikymmenluvulla, kun taloon tehtiin se ensimmäinen suuri remontti, Sorsa kertoo.

Kuusikymmenluvun remontissa oli alun perin tarkoitus uusia talon perustus. Sata vuotta kaupungin käytössä olleen talon peruskiven alle upotetut tukkilavat olivat aikojen saatossa

nousseet pohjaveden yläpuolelle ja ilmaa saatuaan alkaneet lahota. Rakennusmestari Hugo Sorsa johti työtä, jossa vanhat porakivet ja lahonneet tukkilavat poistettiin kuuden metrin pätkissä ja tilalle valettiin betoniperustus. Päälle ladottiin ne hakatut kivet, joiden päällä talo seisoo tänäkin päivänä.

Lisätilaa 700 neliötä

Betonin valutyö tehtiin pienellä porukalla käsityönä talvisaikaan 1962-64. Samoilta ajoilta on Hugo Sorsan mieleen piirtynyt eräs surullinen tapahtuma:

- Se oli huhtikuun 12. päivä vuonna 1963, kun Lahdessa sortui valmistumaisillaan ollut kerrostalo. Perustusta valettaessa oli päässyt vesi pilarien alle, jäänyt sinne ja sitten sulanut kohtalokkain seurauksin. Se ei ollut varmasti mikään helppo asia talon tekijöille, pohtii eläkkeellä oleva rakennusmestari ja näyttää samalla tallettamaansa vanhaa lehtileikettä.

- Jäätyihän se sokkeli varmasti silloin Raatihuoneellakin, eihän sitä voinut sellaisena talvena mitenkään estää. Ei ollut sellaisia lämmityslaitteita kuin nykyään, vaan piti luottaa omiin kokemuksiin, hän lisää. Saman tien hän osoittaa kynällä ja ruutupaperilla, miten betonipilareita valettaessa on meneteltävä, ettei niihin jää ylimääräistä vettä.

Perustusten korjaus mahdollisti tuolloin Raatihuoneen kellarikerroksen rakentamisen lämpimäksi tilaksi. Lisätilaa saatiin tällä tavoin 400 neliötä. Lisää kuitenkin tarvittiin, ja vuoden 1963 syksyllä alettiinkin muuttaa talon tyhjää ylintä kerrosta työtiloiksi.

Suunnitelmat laati oululainen arkkitehti Martti Torvikoski.

- Alakerrasta piti silloin uhrata yksi huone, että voitiin rakentaa rappuset yläkertaan. Se uhraus kuitenkin kannatti, kun tyhjistä ullakosta saatiin vielä 300 neliötä tilaa lisää, Sorsa kertoo.

Rakennettu kestävä

Kurkistus alkuperäiseen ullakkotilaan paljastaa, että talo on rakennettu aikanaan todella hyvin.

- Tällaiset paikan päällä veistetyt kattotuolit kestävät iän kaiken, Sorsa toteaa ja taputtaa jämäkkää hirsipalkkia, jossa kirveen jäljet ovat selvästi näkyvissä.

- Tämä on vielä sydäntalvella otettua puuta - eivät vanhan kansan hirsimiehet rakenna keskikesän puista!

Varsin tukevia ovat uudemmatkin palkit, joita yläkerran remontin yhteydessä rakennettiin kannattamaan välipohjaa. Hugo Sorsa taotutti uusiin kantaviin palkkeihin vahvistukseksi vielä mittojen mukaiset teräksiset tukiraudat. Onhan talon välipohjallakin paksuutta hyvän joukon toista metriä.

Ullakon lattia on entisvanhaisten muhien peitossa, mistä rakennusmestari muistaakin yhden asian:

- Tuohon päälle olisi pitänyt laittaa vielä kerros painotäytehiekkää. Se helpottaisi sammutustyötä, jos sellaisen eteen joskus jouduttaisiin. Tämä on niin vanha ja arvokas rakennus, että sitä kannattaisi suojella kaikin keinoin, vanha mestari tuumaa.

Yhden ensimmäisen kerroksen kokoushuoneista ovat nyt vallanneet nykyaikaiset ilmastointilaitteet. Maj-Lis Halonen ja Hugo Sorsa muistelevat hymyssä suin vanhaa huippuimuria, joka ennen toimitti talon tuulettimen virkaa.

- Valittivat nuo naiset, että sen veto käy heille kinttuihin, niinpä imuri pantiin päälle vain ruokatuntien ajaksi, Sorsa kertoo.

Maj-Lis Halonen todistaa, että näin todellakin tehtiin, koska veto oli niin voimallista.

Sali ja salin taulu

Juuri päättyneessä remontissa Raatihuoneen sisätilat ovat kokeneet suorastaan silmiä hivelevän muutoksen. Korjaustyöt on tehty erityisellä pietetillä, eli nimenomaan talon historiallista arvoa kunnioittaen. Tämä näkyy kaikkialla rakennuksessa, mutta etenkin talon juhlasalissa. Majesteettisen punainen seinätapettikin tuntuu sormiin suorastaan samettisen pehmeältä. Tapettien syvän punainen väri toistuu arvokkaiden seinänvieruspenkkien verhoilumateriaalissa, salin tuoleissa, samoin kuin verhoissa, jotka peittävät hienovaraisesti myös etelän puoleiselle seinälle sijoitetun AV-välineistön.

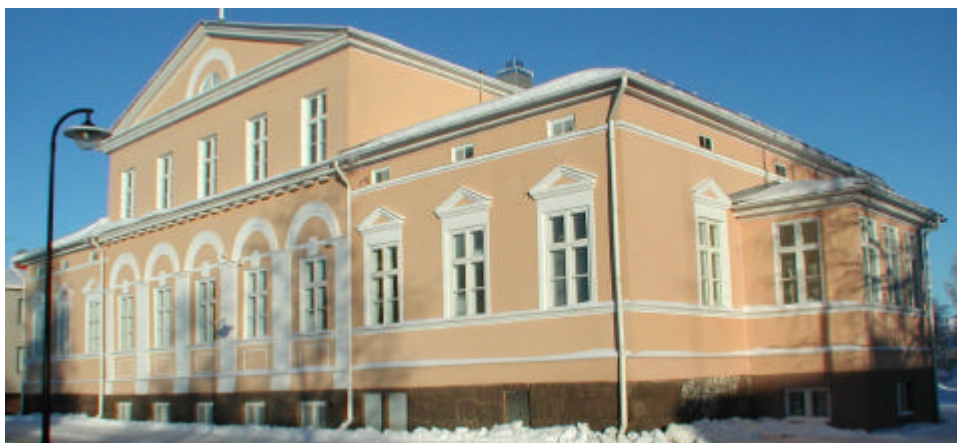
Salin vastakkaisesta päästä löytyy todellinen taideteos, suurikokoinen öljymaalauk, jonka saapumisesta Raaheen on olemassa oma tarinansa. Kysymyksessä on ruotsalaisen komentajakapteenin ja merimaalarin Herman af Sillénin (1857-1908) vuonna 1894 maalaama teos nimeltään ”Stridsskjutning” (taistelumuunna). Nimensä mukaisesti maalaus kuvaa taistelulaivojen yhteenottoa vaahtoavalla merellä.

Tarinan mukaan taulun on aikanaan tuonut Raaheen laivanvarustaja ja kauppaneuvos Henrik Sovelius, joka oli onnistunut voittamaan sen Tukholmassa järjestetyissä kuninkaallisissa taidearjaisissa samaisena vuonna 1894. Taideteoksen oli lahjoittanut arjaisiin itse kuningas Oskar II, joka olisi aiemman käytännön mukaisesti lunastanut sen mielellään takaisin itselleen. Varakkaaksi tiedetty Sovelius ei ollut kuitenkaan hyväksynyt kuninkaan edusmiesten tekemää tarjousta, vaan oli tokaissut heille tähän tyyliin: ”*Jag behöver inte tre tusen kronor, men Brahestad behöver en tavla!*” (minä en tarvitse kolmea tuhatta kruunua, mutta Raahe tarvitsee taulun). Tämän jälkeen Sovelius oli rahdannut parimetrisen maalauksen Suomeen ja lahjoittanut sen kotikaupunkinsa arvokkaimman rakennuksen seinälle. (Mainittakoon, että vuonna 1904 Sillén maalasi toisen samannimisen taulun, joka on parasta aikaa esillä Tukholman merihistoriallisessa museossa.)

Raatihuoneen salissa kokoontuu nykyisin enää kaupunginhallitus, mutta aikanaan se toimi myös kaupunginvaltuuston, maistraatin ja raastuvanoikeuden istuntosalina. Nykyisten hallintokuntien toiminnoistakin itse rakennukseen mahtuu vain keskushallinto: kaupunginjohtajat, kaupunginsihteeri, kehittämis- ja projektipäälliköt, kirjaamo, arkistointi, tiedotus, puhelinvaihde, monistamo ja postitus.

Irmeli Marttila

Juttu on julkaistu Trumparissa 23.4.2004

Raatihuoneen vaiheet pähkinänkuoressa

- 1834 Jalosukuinen Gustav Robert Brunow tulee Raaheen tullinhoitajaksi ja ostaa tontin Rantakadun varrelta.
- 1838 Arkkitehti A. F. Granstedt, kuulun Carl Engelin oppilas, allekirjoittaa Brunow´n uuden kaupunkitalon rakennuspiirustukset.
- 1839 Talo valmistuu asuttavaan kuntoon (kahdeksan huonetta suunnitellusta 25:sta). Hirsinen rakennus on kooltaan 34 m x 15 m ja sen seinät on peitetty kalkkirappauksella.
- 1862 Kaupunki ostaa Brunow´n talon ja remontoi sen uudeksi raatihuoneekseen.
- 1914 Rakennetaan arkisto talon kellariin.
- 1922 Talon juhlasali kunnostetaan perinpohjaisesti arkkitehdin ohjeiden mukaan.
- 1940 Sisäänkäynnit siirretään pihan puolelta rakennuksen päätyihin.
- 1949 Siirretään vahtimestarin asunto kellarikerrokseen ja rakennetaan vesijohto.
- 1953 Rakennetaan keskuslämmitys ja arkistohuone.
- 1962 Aloitetaan talon perustusten uusiminen ja kellaritilan remontti.
- 1963 Aloitetaan rakennuksen sisäiset muutostyöt (toinen kerros työtiloiksi).
- 1964 Talon eteläpään rakennetaan väestönsuojelukeskus.
- 1980 Rakennus maalataan ja liitetään kaukolämpöverkkoon.
- 1986 Uudistetaan juhlasalin seinä- ja kattopinnat.
- 1990 Täydennetään sähköjärjestelmiä ATK:n tulon vuoksi.
- 1998 Aloitetaan suuri peruskorjaus, jossa mm. sisäänkäynnit muutetaan takaisin alkuperäisille paikoilleen sisäpihan puolelle.
- 2003 Talo tyhjenetään sisäpuolisen peruskorjauksen vuoksi.
- 2004 Peruskorjaus on valmis ja rakennus palaa entiseen käyttöönsä.

Lähteet: Kaupungin asiakirja-arkisto, Maj-Lis Halosen kokoama diaari.